

Dr. Selin BAŐER

**YÜKLENİCİNİN ŞAHSEN
İFA BORCU VE ALT YÜKLENİCİLİK
SÖZLEŞMESİ**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR.....	XVII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM GENEL OLARAK ESER SÖZLEŞMESİ VE İLGİLİ KAVRAMLAR

I. ESER SÖZLEŞMESİNİN TANIMI VE ÖZELLİKLERİ	5
A. Eser Sözleşmesinin Tanımı	5
B. Eser Sözleşmesinin Özellikleri	8
1. Eser Sözleşmesinin Tam İki Tarafa Borç Yükleyen Bir Sözleşme Oluşu	9
2. Eser Sözleşmesinin Rızai Bir Sözleşme Oluşu.....	10
3. Eser Sözleşmesinin İvazlı Bir Sözleşme Oluşu.....	10
4. Eser Sözleşmesinin Ani Edimli Bir Sözleşme Oluşu.....	11
5. Eser Sözleşmesinin Kural Olarak Şekle Bağlı Olmayışı.....	16
II. ESER SÖZLEŞMESİNİN UNSURLARI.....	17
A. Bir Eser Meydana Getirme	17
1. Eser Kavramı.....	17

2. Meydana Getirme Kavramı.....	24
B. Bedel.....	25
C. Taraflar Arasında Anlaşma.....	26
III. ESER SÖZLEŞMESİNE İLİŞKİN NORMATİF ÇERÇEVE	26
A. Türk Hukukuna Tâbi Eser Sözleşmeleri	26
1. Genel Olarak	26
2. Kamunun Taraf Olduğu Eser Sözleşmelerinde Uygulanan Yasal Düzenlemeler.....	27
3. FSEK Hükümleri	30
B. Yabancılık Unsuru Taşıyan Eser Sözleşmeleri ve Genel Olarak Standart Sözleşme Formları	36
1. Yabancılık Unsuru Taşıyan Eser Sözleşmeleri	36
2. Genel Olarak Standart Sözleşme Formları.....	43
3. Standart Sözleşme Formları Arasında Özel Önem Taşıyan FIDIC Kuralları.....	48
a. Genel Olarak	48
b. Kırmızı Kitabın Tarihiçesi ve Genel Özellikleri.....	51
c. Kırmızı Kitaptaki Sözleşme Tarafları ve Mühendis Kavramı	55
IV. ESER SÖZLEŞMESİNİN BENZER SÖZLEŞMELERDEN AYIRT EDİLMESİ	62
A. Hizmet Sözleşmesinden Ayırt Edilmesi.....	62
B. Vekâlet Sözleşmesinden Ayırt Edilmesi	65
C. Satış Sözleşmesinden Ayırt Edilmesi	68
D. Yayımlar Sözleşmesinden Ayırt Edilmesi	71
V. ESER SÖZLEŞMESİNİN TARAFLARI.....	72
VI. ESER SÖZLEŞMESİNDE TARAFLARIN BORÇLARI.....	73
A. Eser Sözleşmesinde Yüklenicinin Borçları	73
1. Yüklenicinin Bir Eser Meydana Getirme ve Bu Eseri Teslim Borcu	74
2. Yüklenicinin Eserin Meydana Getirilmesine Zamanında Başlama ve Devam Etme Borcu	79

3. Yüklenicinin Sadakat ve Özen Borcu.....	85
a. Sadakat ve Özen Borcunun Kapsamı	85
b. Sadakat ve Özen Borcunun İhlal Edilmesinin Sonuçları	90
4. Eserin Meydana Getirilmesi İçin Gerekli Olan Araç, Alet ve Malzemeyi Sağlama Borcu.....	95
a. Yüklenicinin Araç ve Aletlere İlişkin Borçları	95
b. Yüklenicinin Malzemeye İlişkin Borçları	96
5. Yüklenicinin Genel Bildirim (İhbar) Borcu.....	99
6. Yüklenicinin Ayıptan Sorumluluğu	103
a. Yüklenicinin Ayıptan Sorumluluğunun Koşulları	104
i. Eserin Teslim Edilmiş Olması Gerekmemektedir	104
ii. Eser Ayıplı Olmalıdır	107
iii. Ayıp İş Sahibine Yüklenememelidir	109
iv. Eser İş Sahibi Tarafından Kabul Edilmemiş Olmalıdır.....	110
v. İş Sahibi Gözden Geçirme ve Bildirim Külfetlerini Yerine Getirmiş Olmalıdır.....	112
b. İş Sahibinin Ayıp Nedeniyle Başvurabileceği Haklar.....	114
i. Sözleşmeden Dönme Hakkı.....	114
ii. Bedelin İndirilmesini İsteme Hakkı.....	118
iii. Eserin Ücretsiz Onarılmasını İsteme Hakkı	120
iv. Tazminat Talep Etme Hakkı	124
c. Yüklenicinin Ayıp Sorumluluğunda Zamanaşımı.....	127
B. Eser Sözleşmesinde İş Sahibinin Borçları.....	128
1. İş Sahibinin Bedel (Ücret) Ödeme Borcu	129
a. Genel Olarak İş Sahibinin Bedel (Ücret) Ödeme Borcu	129
b. Bedelin (Ücretin) Çeşitleri.....	130
i. Götürü Bedel.....	130
aa. Götürü Bedelin Çeşitleri.....	131
bb. Götürü Bedelin Başlangıçta Öngörülemeyen Olağanüstü Durumlar Nedeniyle Değişen Koşullara Uyarlanması	136

- ii. Yaklaşık (Değere Göre) Bedel..... 148
- c. Tarafların Bedeli (Ücreti) Hiç Belirlememiş Olması. 152
- d. Bedelin (Ücretin) Ödenme Zamanı ve Zamanaşımı. 152
- 2. İş Sahibinin Diğer Borç ve Sorumlulukları..... 156

İKİNCİ BÖLÜM

ESER SÖZLEŞMESİNDE YÜKLENİCİNİN ŞAHSEN İFA BORCU VE BU BORCUN GÖRÜNÜMLERİ

- I. GENEL OLARAK YÜKLENİCİNİN ŞAHSEN İFA BORCU . 159
- II. YÜKLENİCİNİN ŞAHSEN İFA BORCU KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLEN DURUMLAR 163
 - A. Yüklenicinin Eseri Doğrudan Doğruya (Şahsen) Meydana Getirmesi..... 163
 - B. Yüklenicinin Eseri Yönetimi Altındaki Yardımcı Kişilere Yaptırması..... 166
 - 1. Eserin Yüklenicinin Yönetimi Altında Yapılmasının Anlamı 166
 - 2. Yüklenicinin Şahsen Yönetim Faaliyetinin İçerik ve Kapsamı..... 168
 - 3. Yüklenicinin Şahsen Yönetim Borcunun İhlali ve Bundan Doğan Sorumluluğu171
 - 4. Yüklenicinin Yardımcı Kişilerin Davranışlarından Kaynaklanan Sorumluluğu 173
 - C. Birden Çok Yüklenicinin Yapı İşlerini Birlikte Üstlendiği Konsorsiyum ya da Joint-Venture Sözleşmeleri..... 177
- III. FIDIC KIRMIZI KİTAP'TA YÜKLENİCİNİN ŞAHSEN İFA BORCU 182
 - A. Genel Olarak..... 182
 - B. Yüklenicinin Şahsen İfa Borcunun Mühendisin Şahsen İfa Borcu ile Karşılaştırılması 184

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ALT YÜKLENİCİLİK SÖZLEŞMESİ

I.	GENEL OLARAK ALT YÜKLENİCİLİK SÖZLEŞMESİ VE SÖZLEŞMENİN DEVRİNDEN FARKI.....	189
II.	ALT YÜKLENİCİLİK SÖZLEŞMESİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ	196
III.	ALT YÜKLENİCİLİK SÖZLEŞMESİNİN TARAFLARI	197
IV.	ALT YÜKLENİCİLİK SÖZLEŞMESİNİN ÖZELLİKLERİ	200
	A. Alt Yüklenicilik Sözleşmesinin Nispiyeti	200
	B. Alt Yüklenicilik Sözleşmesinin Asıl Eser Sözleşmesinden Bağımsızlığı.....	202
	C. Alt Yüklenicilik Sözleşmesinin Asıl Eser Sözleşmesi ile Uyumlu Olması (Sözleşmelerin Paralelligi)	205
	1. Genel Olarak Alt Yüklenicilik Sözleşmesinin Asıl Eser Sözleşmesi ile Uyumunu Meselesi.....	205
	2. Alt Yüklenicilik Sözleşmesi ve Asıl Eser Sözleşmesi Arasındaki Uyumun Sağlanması için Tarafların Anlaşması.....	208
	3. Alt Yüklenicilik Sözleşmesi ve Asıl Eser Sözleşmesi Arasındaki Uyumun Sağlanması Yöntemleri.....	212
	a. Uyumun Sağlanması için Sözleşmede Özel Düzenleme Yapılması.....	212
	i. Genel Olarak Yapılan Düzenleme Türleri (Doğrudan ya da Dolaylı Düzenlemeler)	212
	ii. Uygulamada Genel Olarak Karşılaşılan Düzenlemeler	214
	aa. Ayıptan Sorumluluğa İlişkin Hükümler	216
	bb. Teslim ve Kabule İlişkin Hükümler	217
	cc. Ücrete İlişkin Hükümler	218
	dd. Kalite Standartlarına İlişkin Hükümler	220
	ee. Değişikliğe İlişkin Hükümler	222
	ff. Uygulanacak Hukuk ve Yetkili Mahkemeye İlişkin Kayıtlar.....	223

b. Diğer Sözleşmenin Hükümlerine Atıf Yapılması.....	224
V. ALT YÜKLENİCİLİK SÖZLEŞMESİNİN KURULMASI İÇİN GEREKLİ KOŞULLAR.....	229
A. Bir Asıl Eser Sözleşmesinin Mevcut Olması	229
B. Somut Olayda Yüklenicinin Alt Yükleniciye Devir Yetkisinin Bulunması.....	232
1. Asıl Eser Sözleşmesinde Alt Yükleniciye Devirle İlgili Düzenleme Bulunması.....	232
a. Genel Olarak Alt Yükleniciye Devirle İlgili Düzenlemeler	232
b. Alt Yükleniciyi İş Sahibinin Belirlemesi (Atanmış Alt Yüklenici)	234
2. Asıl Eser Sözleşmesinde Alt Yükleniciye Devirle İlgili Düzenleme Bulunmaması.....	235
C. Alt Yüklenicilik Sözleşmesinin Asıl Eser Sözleşmesindeki Borcun İfasına Yönelik Olması.....	238
D. İşin Tamamının veya Bir Kısımının Alt Yükleniciye Devredilmesi.....	238
VI. YÜKLENİCİNİN İŞİ ALT YÜKLENİCİLERE DEVRETMESİNİN MÜMKÜN OLDUĞU HALLER VE İLGİLİ DÜZENLEMELER.....	241
A. TBK Hükümleri Çerçevesinde Alt Yükleniciye Devir.....	241
B. TBK Dışındaki Yasal Düzenlemeler Çerçevesinde Alt Yükleniciye Devir	244
C. FIDIC Düzenlemeleri Çerçevesinde Alt Yükleniciye Devir ..	246
1. Genel Olarak Alt Yükleniciye Devir ile İlgili Düzenlemeler	246
2. FIDIC Kırmızı Kitap Çerçevesinde “Atanmış Alt Yüklenici”	251
3. Alt Yüklenicilik Sözleşmesi Kitabı (“Alt Kitap”).....	257
a. Genel Olarak Alt Kitap	257
b. Alt Kitap’ta Alt Yükleniciye Devir (İkinci Derece Alt Yüklenicilik) Meselesi.....	263

VII. ALT YÜKLENİCİYE DEVİR SONUCU OLUŞAN TARAFLAR ARASINDAKİ İLİŞKİLER.....	268
A. Asıl Yüklenici ve Alt Yüklenici Arasındaki İlişki	268
B. Alt Yüklenici ve İş Sahibi Arasındaki İlişki	276
1. Genel Olarak Alt Yüklenici - İş Sahibi İlişkisi.....	276
2. Alt Yüklenici ve İş Sahibinin Birbirlerine Doğrudan Başvurabilecekleri Haller.....	279
a. Tarafların Birbirine Karşı Bağımsız Olarak Taahhüt Altına Girmesi (Garanti Taahhüdü)	279
b. Üçüncü Kişi Yararına Sözleşmenin Söz Konusu Olması.....	282
c. Sözleşmeden Doğan Alacakların Devri.....	287
d. Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşme Kavramının Uygulanması	288
e. Alt Yüklenicinin Kanuni İpotek Hakkı Tesisi.....	293
f. TBK m. 507 f. 3'ün Uygulanmasının Mümkün Olup Olmadığı.....	300
C. Asıl Yüklenici ve İş Sahibi Arasındaki İlişki.....	305
1. Asıl Yüklenicinin Alt Yüklenicinin Fiilleri Nedeniyle Sorumluluğu	305
2. Asıl Yüklenicinin Ücret Alacağı.....	310
VIII. YÜKLENİCİNİN İŞİ ALT YÜKLENİCİLERE DEVRETMESİNİN YARAR VE SAKINCALARI.....	311
A. Yüklenicinin İş Alt Yüklenicilere Devretmesinin Yararları ...	311
1. Asıl Yüklenici Açısından	311
2. Alt Yüklenici Açısından.....	314
3. İş Sahibi Açısından	315
B. Yüklenicinin İş Alt Yüklenicilere Devretmesinin Sakıncaları	316
1. Asıl Yüklenici Açısından	316
2. Alt Yüklenici Açısından.....	322
3. İş Sahibi Açısından	324

IX. ALT YÜKLENİCİLİK SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ....	327
A. Genel Sona Erme Sebepleri	329
1. Sözleşmeden Doğan Borçların İfası.....	329
2. Tarafların Karşılıklı Anlaşması (İkâle Suretiyle Sona Erdirme).....	329
3. Sözleşmenin İfasının İmkânsız Hale Gelmesi	330
a. İşe (Esere) İlişkin İmkânsızlık.....	331
b. Asıl Yükleniciden Kaynaklanan İmkânsızlık.....	336
c. Alt Yükleniciden Kaynaklanan İmkânsızlık	339
4. Borç Ödemekten Aciz Hali veya İflâs	344
a. Asıl Yüklenicinin Borç Ödemekten Aciz Hali İçerisinde Olması	345
b. Alt Yüklenicinin İflâsı.....	346
B. Alt Yüklenicilik Sözleşmesinin Taraflardan Birinin Talebi Doğrultusunda Sona Erdirilmesi	348
1. Asıl Yüklenicinin Tazminat Ödemek Suretiyle Sözleşmeyi Feshetmesi	348
2. Tarafların Haklı (Önemli) Sebeple Sözleşmeyi Feshetmesi	353
3. Temerrüt Nedeniyle Sözleşmenin Sona Erdirilmesi.....	357
4. Alt Yüklenicinin İşe Zamanında Başlamaması veya İş Geciktirmesi.....	362
5. Alt Yüklenicinin Ayıplı İfada Bulunması	363
6. Eserin Ayıplı veya Sözleşmeye Aykırı Şekilde Yapılacağıın Anlaşılması.....	364
7. Götürü Ücretli İşlerde Beklenmedik Durumların Ortaya Çıkması	366
8. Yaklaşık Ücretin Aşırı Ölçüde Aşılması	367
SONUÇ	371
KAYNAKÇA	379